

Gospodarka odpadami w UE

W najzamożniejszych krajach świata - krajach Unii Europejskiej, USA, Japonii czy Australii wytwarza się średnio dwa razy więcej odpadów na mieszkańca, niż w Polsce, dlatego już dawno dostrzeżono tam wagę problemu.

Dyrektywy Unii Europejskiej precyzyjnie regulują wszystkie problemy gospodarki odpadami.

Sformułowano 5 zasad określających strategię gospodarowania odpadami:

Zasada 1

zapobieganie powstawaniu odpadów poprzez:
technologie czystszej, mniej odpadotwórczej produkcji oraz
promowanie produktów, z których powstaje mniej
odpadów lub mniej niebezpieczne odpady;

Zasada 2

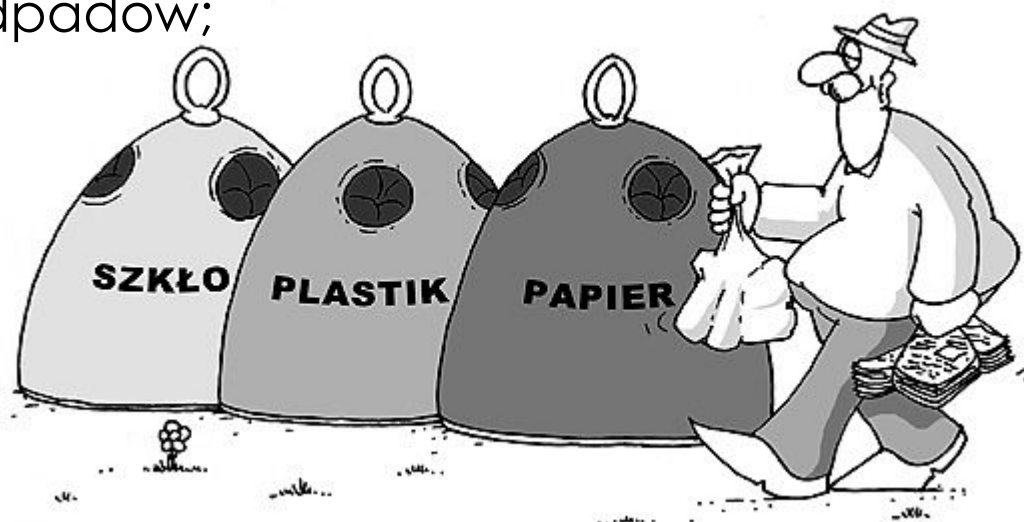
powtórne wykorzystanie odpadów w
drodze *recyklingu* materiałowego lub energetycznego
poprzez ulepszanie technologii powtórnego wykorzystania
materiałów odpadowych; optymalizacji systemów
zbierania i segregowania odpadów; zmniejszanie kosztów
recyklingu odpadów; tworzenie rynków zbytu dla surowców
wtórnych;

Zasada 3

optymalizacja ostatecznego usuwania odpadów. Składowanie odpadów na wysypiskach uznaje się za rozwiązanie ostateczne i postuluje szersze zastosowanie metod przetwarzania odpadów: kompostowanie, fermentacja, stabilizacja. Na składowanie nakłada się bardzo surowe normy w zakresie lokalizacji, budowy, eksploatacji i rekultywacji wysypiska. W zasadzie tej narzuca się także bardzo surowe wymagania dotyczące spalarni odpadów.

Zasada 4

bezpieczny przewóz odpadów;

Zasada 5

konieczność prowadzenia działań naprawczych, zwłaszcza w dziedzinie wykrywania i rekultywacji dzikich wysypisk oraz bezwzględne egzekwowanie odpowiedzialności sprawcy porzucenia odpadów.

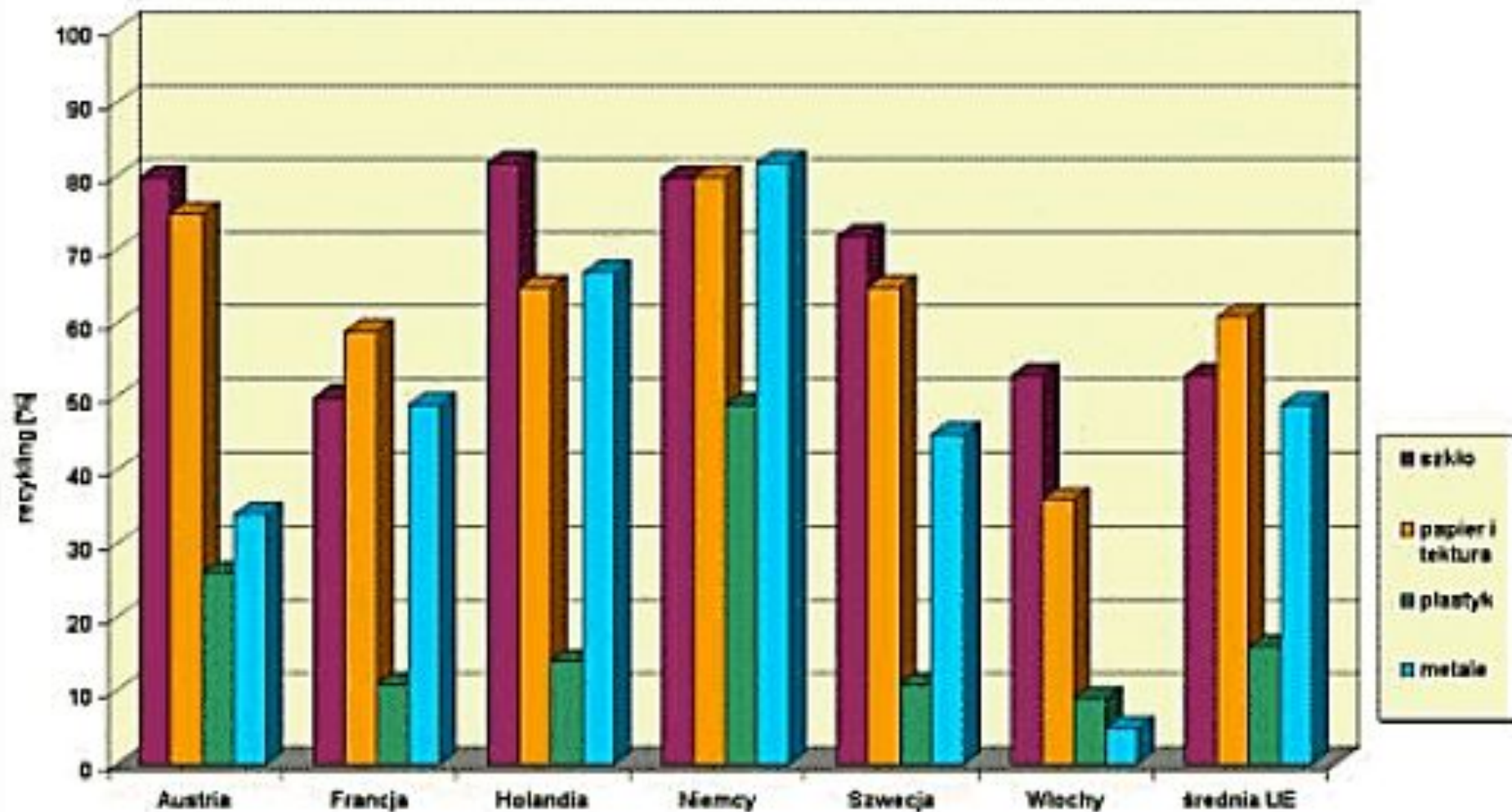

Bardzo ważnym uregulowaniem dotyczącym gospodarki odpadami komunalnymi jest Dyrektywa nr 94/62/EC o opakowaniach i odpadach opakowaniowych. Nakłada się w niej obowiązek utworzenia systemu i osiągnięcia określonych poziomów procentowych odzysku i recyklingu odpadów. Odzysk rozumie się tu jako powtórne wykorzystanie poprzez recykling odpadów oraz spalanie z odzyskaniem energii lub kompostowanie czy biodegradacja.

Kraje członkowskie muszą odzyskać od 50 do 65 % masy odpadów z opakowań, a powtórnie wykorzystać przez recykling odpadów 25 - 45 %, przy czym co najmniej 15% każdego materiału. Spełnieniu tych norm pomaga wprowadzenie opłat za wprowadzanie na rynek poszczególnych opakowań (np. w Niemczech za typowe opakowanie po jogurcie producent opakowania płaci ok. 3 fenigów = 6 groszy). Wymusiło to na producentach opakowań stworzenie systemów recyklingu odpadów z opakowań.

**Recykling materiałów opakowaniowych w
wybranych krajach Unii Europejskiej**

W Unii Europejskiej pierwsze dokumenty tworzące podstawy gospodarki odpadami powstały już 23 lata temu. A jedną z pierwszych dyrektyw określaną jako strategia wspólnot była dyrektywa 74/442/EWG w sprawie odpadów. Pozostałe akty prawa wspólnotowego regulujące gospodarkę odpadami to dyrektywa 1999/31/EWG w sprawie składowania odpadów i dyrektywa 91/689/EWG w sprawie odpadów niebezpiecznych.

Dyrektywa Rady 75/442/EWG w sprawie odpadów, zmieniona dyrektywą Rady 91/156/EWG, określa ramy prawne dla gospodarowania odpadami w Unii Europejskiej. Dyrektywa ta nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia odzysku lub usuwania odpadów w sposób nie zagrażający życiu ludzkiemu i nie powodujący szkód w środowisku. W myśl tej dyrektywy państwa członkowskie mają obowiązek wprowadzić zakaz wyrzucania, zwalaki i niekontrolowanych wysypisk odpadów. Został opracowany niepełny wykaz odpadów pod nazwą Europejskiego Katalogu Odpadów, opublikowanego w decyzji Komisji 94/3/EEC.

- Dyrektywa określa, że zgodnie z zasadą zanieczyszczający płaci, koszty neutralizacji odpadów muszą być pokrywane przez jednostki posiadające odpady i/lub producentów wyrobów, z których odpady pochodzą.

Właściwe organy władzy państwowej mają zadanie opracować programy gospodarowania odpadami. Programy te powinny obejmować takie elementy jak rodzaj, ilość i pochodzenie odpadów przeznaczonych do odzysku lub usunięcia, określenie odpowiednich terenów lub urządzeń służących usuwaniu odpadów i specjalne postanowienia dotyczące poszczególnych rodzajów odpadów.

Dyrektywa Rady 91/689 odnosi się do odpadów niebezpiecznych i działań, które muszą być podjęte, gdy mamy do czynienia z takimi odpadami. Listę niebezpiecznych odpadów zwaną Wykazem Odpadów Niebezpiecznych zawiera Decyzja Rady 94/904. Wykaz ten obejmuje odpady wyszczególnione w Europejskim Katalogu Odpadów, które uznano za niebezpieczne.

Dyrektywa nakłada na państwa członkowskie obowiązek:

- opracowania programów dla niebezpiecznych odpadów, jako część ogólnych programów opracowywanych na podstawie dyrektywy ramowej w sprawie odpadów,
- zapewnienia, że każde miejsce do którego dostarczane są odpady zostanie zarejestrowane i zidentyfikowane,
- pakowania i oznakowania niebezpiecznych odpadów zgodnie z normami wspólnotowymi i międzynarodowymi,
- zapewnienia, że niebezpieczne odpady nie będą mieszane z innymi kategoriami niebezpiecznych odpadów lub z odpadami, które nie są niebezpieczne.

W połowie czerwca 2008 r. została przyjęta przez Parlament Europejski nowa ramowa dyrektywa w sprawie odpadów, która zakłada bardziej precyzyjne zdefiniowanie pojęcia odpadu oraz działań klasyfikowanych jako odzysk. Dyrektywa stwarza podstawę do ustalenia kiedy odpad przestaje być odpadem, a staje się produktem. Spalanie odpadów traktowane jest jako jedna z form odzysku.

Wprowadzenie nowej dyrektywy oznacza wprowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami naturalnymi i ograniczenie składowania odpadów na składowiskach odpadów, zmniejszając w ten sposób emisję gazów cieplarnianych i przyczyniając się do ochrony klimatu. Celem zmienionej dyrektywy w sprawie odpadów jest optymalizacja i doprecyzowanie dotychczas obowiązujących przepisów dotyczących gospodarki odpadami.

Nowa dyrektywa, dokonując hierarchii postępowania z odpadami zasadniczo ustanawia kolejność priorytetów tego, co stanowi najlepsze z punktu widzenia środowiska, całościowe rozwiązanie w zakresie prawodawstwa i polityki dotyczących odpadów - zaś odstępstwo od takiej hierarchii może być konieczne w przypadku określonych strumieni odpadów, jeżeli jest to uzasadnione między innymi wykonalnością techniczną, opłacalnością ekonomiczną i ochroną środowiska. Ponadto wskazuje, że "naczelnym priorytetem w gospodarce odpadami powinno być zapobieganie ich powstawaniu oraz że ponowne wykorzystanie i recykling materiałów powinny mieć pierwszeństwo przed odzyskiem energii z odpadów, o ile i tylko w takim zakresie, w jakim są to najbardziej ekologiczne z dostępnych metod".

Przewiduje się, że selektywna zbiórka odpadów będzie obowiązywać przynajmniej w odniesieniu do: papieru, metalu, plastiku i szkła oraz, że:

-do 2020 roku nastąpi przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych - przynajmniej takich jak papier, metal, plastik i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości innego pochodzenia - zostanie zwiększone do minimum 50% wagi

-do 2020 r. przygotowanie do ponownego wykorzystania, recyklingu i innych sposobów odzyskiwania materiałów - odpadu 17 05 04 - zostanie zwiększone do minimum 70% wagi.

Ponadto nowa dyrektywa ma na celu zmianę pojęć odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Definicje te są rozróżniane poprzez ustanowienie kryteriów efektywności. Załącznik II jako proces odzysku R1 definiuje "wykorzystanie głównie jako paliwa lub innego środka wytwarzania energii". Pozycja ta włącza instalacje termicznego przekształcania odpadów przetwarzające komunalne odpady stałe, pod warunkiem, że ich efektywność energetyczna jest równa lub większa niż:

0,6* dla działających instalacji, które otrzymały zezwolenie zgodnie ze stosowanym prawodawstwem Wspólnoty przed dniem 1 stycznia 2009 roku;
0,65* dla instalacji, które otrzymały zezwolenie po dniu 31 grudnia 2008 roku.

*** współczynnik niemianowany**

Podsumowanie

Jak widać większość odpadów z opakowań została zwrócona do powtórnego wykorzystania. Zróżnicowanie opłat za poszczególne rodzaje opakowań spowodowało, że producenci opakowań stopniowo zaczynają wybierać opakowania mniej obciążające środowisko. W latach 1991-1997 w Niemczech zmniejszyła się ogólna masa opakowań przypadających na jedną osobę, aż o 13%. W Austrii w latach 1995-1996 odnotowano spadek o 7% masy opakowań wielowarstwowych, na które nałożono wyższe opłaty. 6% opakowań plastikowych zastąpiono papierowymi. Poszczególne kraje wprowadzają dodatkowe regulacje prawne dotyczące gospodarki opakowaniami. Np. w Austrii całkowicie zakazano wprowadzania na rynek opakowań jednorazowych dla wody mineralnej, piwa i napojów gazowanych, a w Niemczech opakowania zwrotne do napojów muszą stanowić co najmniej 72% produkcji opakowań.

**Dziękuję za
uwagę**

